

زن، زندگی، آزادی

پیشنویس پیشنهادی دو قانون اساسی برای ایران آزاد

پیشکش به مردم بزرگ ایران

فراهم کنندگان این پیشنهادی های پیشنهادی دسته ای از اندیشمندان هستند که عاشق ایران و ایرانی اند. ما با هیچ حزب سیاسی، گروه دینی، سازمان یا دسته ای وابستگی نداریم و بدنبال هیچ مقام و منصبی در ایران نیستیم!

از آنجائیکه نمی خواهیم نگرشهای شخصی خود را وارد این پیش نویس کنیم، با فروتنی دو پیش نویس یکی برای سیستم جمهوری و دیگری برای سیستم مشروطه پادشاهی به پیشگاه مردم سریلند ایران پیشنهاد میکنیم تا خود در یک همه پرسی معتبر و شفاف یکی از آنها را برای آینده خود برگزینند.

برای فراهم کردن این دو پیش نویس، قانونهای اساسی شانزده (۱۶) کشور استرالیا، ژاپن، سنگاپور، هندوستان، سوئیس، سوئد، بلژیک، دانمارک، فنلاند، فرانسه، تونس، مراکش، کانادا، امریکا، کستاریکا، و برزیل مورد پژوهش و بازبینی قرار گرفته اند و از بهترین بخشهای آنها با در نظر گرفتن شرایط تاریخی و فرهنگی ایران گلچین شده تا بهترین و جامع ترین قانون برای ایران بزرگ نوشته شود. در اینجا از مردم کشور های یاد شده سپاسگزاری میکنیم.

با سپاس و احترام،

بدیع بدیع الزمانی،

نماینده نویسندگان

آبان ماه ۱۴۰۱

#مهساامینی

دیباچه

ما، زنان و مردان سرزمین کهن ایران که وارث ویژگی های انسانی تاریخ هفت هزارساله نیاکان خود هستیم، با داشتن احترام به دین اسلام و همه دینهای الهی دیگر؛ با تاکید بر اینکه هیچ یک از رهبران دینی، چه در ردای دینی و چه در رخت معمولی، و از هر دین و فرقه و آئینی، نباید در قانونگذاری و کنترل در اجرای قانون شرکت داشته و مداخله کنند؛ مشتاق هستیم تا کشور خود را مرکز صلح و دوستی جهان سازیم، بدینگونه این قانون اساسی کشور را بر پایه حقوق بشر، بدون در نظر گرفتن نژاد، دین، رنگ پوست، اصل و نسب، قومیت، جنسیت، موقعیت اجتماعی یا سیاسی، یا دیگر موقعیت ها؛ با حق زیست آزاد، امنیت، آزادی بیان، آزادی گردهمائی صلح آمیز، آزادی انجمن، آزادی وجدان و دین، حق دسترسی به آموزش و پرورش و بهداشت، آزادی سفر و اشتغال به کار، برابری در برابر قانون و حمایت برابر قانون، و حفاظت در برابر شکنجه یا مجازات و کیفر غیرانسانی، خوار کننده و تحقیرآمیز، برپا میداریم.

ما مردم ایران، که بوسیله نمایندگان برحق خود در مجلس موسسان، بر این اراده ایم که میوه همکاری و همزیستی صلح آمیز با همه ملت ها و نعمت آزادی در سراسر این سرزمین را برای خود و نسلهای آینده بدست آوریم، اعلام میداریم که قدرت حاکم از آن مردم است و بر این اساس این قانون اساسی را بوجود می آوریم. کشورداری یک امانت مقدس از سوی مردم است که اختیارات آن به امانت به دولت داده شده است و قدرت آن بوسیله نمایندگان مردم به اجرا درآمده و منافع آن باید به مردم برسد. این یک جهانگیر بشری است که شالوده این قانون اساسی است. ما همه قوانین اساسی، قانون ها، فرمان ها، و متن هائی را که در تضاد با این قانون اساسی باشند، رد میکنیم.

قانون اساسی ایران بر پایه روش جمهوری

اصل یک: زبان همبستگی ایرانیان پارسی خواهد بود اما زبان هایی که قوم های گوناگون ایرانی بکار میبرند، همچون آذری، بلوچی، کردی، لری، گیلانی، مازندرانی، ترکمنی، عربی خوزستانی و غیره را میتوان در هر استان آموزش داد، که سازوکار آن در خود هر استان فراهم خواهد شد.

اصل دو: پرچم ایران سه رنگ سبز و سپید و سرخ در اندازه های برابر بشکل افقی خواهد بود که نقش شیر و خورشید به رنگ طلایی در میانه بخش سپید قرار خواهد داشت.

هر استان میتواند پرچم استانی خود را با مشارکت مردم برگزیند. پرچم ملی ایران باید همیشه پیش از پرچم استانی برافراشته شده و پس از هر پرچم پایین آورده شود.

حقوق و وظایف مردم

شایستگی برای رای دادن

اصل سه: همه شهروندان ایران که به سن هیجده (۱۸) رسیده اند و سابقه محکومیت کیفری ندارند، میتوانند در انتخابات رای دهند.

اصل چهار: شرایط لازم برای شهروند ایرانی بودن را قانون معین خواهد ساخت.

اصل پنج: مردم را نباید از برخورداری از اصول حقوق بشر محروم کرد. قانون اساسی اصول حقوق بشر را برای مردم این نسل و نسلهای آینده بصورت اصول جاودانه و غیرقابل تغییر و تجاوز تضمین میکند.

اصل شش: آزادی ها و حقوق تضمین شده برای مردم توسط این قانون اساسی باید با کوشش همیشگی و ماندگار مردم نگهداری شود، مردمی که باید از سوء استفاده از این حقوق پرهیز کرده و همواره مسئول بکار بردن آنها برای رفاه همگان باشند.

اصل هفت: تک تک مردم باید بعنوان یک فرد و یک انسان مورد احترام قرار گیرند. حقوق آنها برای زندگی، حریم خصوصی، ودستیابی به خوشبختی، تا آنجائیکه با رفاه همگانی تضاد نداشته باشد، باید بالاترین مورد ملاحظه قانون گذاری و امور دولت در اجرای قانون باشد.

اصل هشت: همه مردم در برابر قانون برابرند و قانون باید برای همگان و بدون در نظر گرفتن نژاد، دین، رنگ پوست، اصل و نسب، قومیت، جنسیت، موقعیت اجتماعی یا سیاسی، یا دیگر موقعیت ها، یکسان اجرا شود.

۱. خویش و قوم پرستی و انتصاب خویشاوندان ممنوع است.

۲. لابی گری در ازاء هرگونه دستمزد مالی و جنسی ممنوع است.

اصل نه: مردم دارای حق غیر قابل انکار در انتخاب و برکناری مسئولان و برگزیدگان خود هستند.

۱. همه مسئولان دولتی خدمتگزاران مردم بوده و در برابر همه مردم کشور پاسخگو و مسئول هستند، نه در برابر یک گروه یا دسته.
۲. حق رای جهانی برای بزرگسالان در انتخاب مسئولان دولتی در این قانون تضمین شده است.
۳. در همه انتخابات، محرمانه بودن رای افراد نباید زیر پا گذارده شود و رای دهنده نباید، چه در پنهان و چه در برابر همگان، برای رای که داده مورد بازجویی قرار گیرد.

اصل ده: هر فرد باید حق دادخواست مسالمت آمیز برای درخواست خسارت؛ برای برکناری مسئولان، برای تصویب، لغو یا اصلاح قوانین، احکام، فرمان ها یا مقررات؛ و موارد دیگر داشته باشد. هیچ شخصی نباید برای پشتیبانی از چنین دادخواست ها مورد تبعیض قرار گیرد.

اصل یازده: هر شخصی میتواند بر پایه قانون، برای درخواست خسارتی که در اثر کارهای خلاف قانون ماموران دولتی و استانی و دستگاههای خدمات عمومی بر او وارد شده، شکایت کند.

اصل دوازده: هیچ فردی را نباید به هیچ شکلی در اسارت نگاه داشت. اسارت ناخواسته، بجز در هنگام مجازات جرم، ممنوع است.

اصل سیزده: آزادی اندیشه و وجدان نباید زیر پا گذارده شود.

اصل چهارده: آزادی دینی برای همگان تضمین شده است.

۱. هیچگونه سازمان، بنگاه، دستگاه، انجمن، نهاد، وقف، تشکیلات و ... دینی نباید هیچگونه امتیاز و وجه از دولت دریافت کرده و یا هیچگونه قدرت و اختیاری در امور کشور اعمال کند.
۲. هیچ کس را نمی توان مجبور به شرکت در عمل مذهبی، جشن، مراسم یا مناسک دینی کرد.
۳. دولت و ارگانهای آن باید از انجام آموزش های دینی یا هر گونه فعالیت دینی دیگر خودداری کنند.

اصل پانزده: آزادی گردهم آیی، تشکیل انجمن ها و دسته ها و همچنین آزادی بیان/گفتار به هر شکلی از جمله بصورت شفاهی، چاپی، الکترونیکی، رسانه اجتماعی و غیره تضمین شده است.

۱. هیچگونه سانسوری نباید اجرا شود، و همچنین محرمانه بودن وسایل ارتباطی نباید نقض شود.

اصل شانزده: هر فرد باید این آزادی را داشته باشد که زیستگاه خود و شغل و حرفه خود را برگزیند.
۱. آزادی همه افراد برای مهاجرت به یک کشور خارجی و سلب تابعیت از خود نباید نقض شود.

اصل هفده: آزادی رسانه ها و مطبوعات تضمین شده است.

۱. پارلمان نباید قانونی وضع کند که از آزادی رسانه ها بکاهد.

۲. دولت نباید هیچ رسانه ه ای (نوشتاری، گفتاری، یا الکترونیکی همچون رسانه های اجتماعی و غیره) را کنترل کند.

۳. رسانه ها حقوقی بالاتر یا متفاوت از مردم ندارند. آزادی بیان و رسانه های آزاد هیچ گونه مصونیتی برای فرد یا رسانه ها نسبت به مسئولیت افترا یا تهمت قائل نمی شود.

اصل هیجده: آزادی علمی و آکادمیک تضمین شده است.

اصل نوزده: ازدواج فقط بر اساس رضایت زن و مرد بوده و با همکاری متقابل و با رعایت حقوق مساوی زن و شوهر برقرار می شود.

۱. قانونگذار باید قانون هایی بر پایه حیثیت فردی و برابری اساسی میان زن و مرد در مورد انتخاب همسر، حقوق مالکیت، ارث، گزینش زیستگاه، طلاق و دیگر امور پیرامون ازدواج و خانواده وضع کند.

اصل بیست: همه مردم حق دارند از آموزش برابر برخوردار شوند.

۱. همه مردم موظفند که همه پسران و دختران زیر سرپرستی خود را از آموزش عادی که قانون معین نموده، برخوردار سازند. این آموزش اجباری رایگان خواهد بود.

اصل بیست و یک: همه مردم حق و وظیفه دارند که کار کنند.

۱. استانداردهای مربوط به دستمزد، ساعات های کار، استراحت و سایر شرایط کار توسط قانون تعیین خواهد شد.

۲. کودکان نباید استثمار شوند.

اصل بیست و دو: حق مالکیت یا داشتن دارایی از تعرض مصون است.

۱. منابع طبیعی متعلق به ایران است و نمی توان آن را به موسسات یا اشخاص خارجی فروخت. قانون سرمایه گذاری خارجی توسط قانونگذار تنظیم خواهد شد.

۲. حقوق مالکیت را قانون با رعایت رفاه عمومی تعریف خواهد کرد.

۳. املاک خصوصی را میتوان در برابر پرداخت غرامت عادلانه به مالک، برای استفاده عمومی بکار گرفت.

اصل بیست و سه: مردم طبق قانون مشمول مالیات خواهند بود.

اصل بیست و چهار: هیچ شخصی را نمی توان از زندگی یا آزادی محروم کرد و هیچ مجازات کیفری دیگری نباید اعمال شود مگر به ترتیبی که قانون تعیین کرده باشد.

اصل بیست و پنج: هیچکس نباید از حق دسترسی به دادگاه محروم شود.

اصل بیست و شش: هیچ شخصی را نمی توان دستگیر کرد مگر با حکم مقام صالحه دادگستری که در آن مشخصا جرم متهم نوشته شده باشد، مگر اینکه شخص در حین ارتکاب جرم دستگیر شده باشد.

اصل بیست و هفت: هیچ کسی را نمی توان بدون دادن آگاهی فوری از اتهامات وارده به او یا بدون داشتن وکیل دستگیر یا بازداشت کرد. شخص نباید بدون دلیل کافی بازداشت شود. و در صورت درخواست شخص، دلیل بازداشت وی باید بلافاصله در جلسه علنی دادگاه در حضور او و وکیلش ارائه شود.

اصل بیست و هشت: حق حمایت در برابر بازداشت غیر قانونی و نامحدود تنها هنگام شورش یا اشغال از سوی دشمن و چنانچه امنیت عمومی ایجاب کند، تعلیق خواهد شد.

اصل بیست و نه: حق همه افراد برای ایمن بودن خود و اوراق، آثار الکترونیکی و دیجیتالی شان در خانه خود در برابر ورود، تفتیش و توقیف نباید زیر پا گذارده شود مگر در صورت صدور حکمی که با ذکر علت مقتضی بوده و بویژه محل تفتیش و اشیاء مورد توقیف را به روشنی توصیف کند.

۱. هر تفتیش یا توقیف باید با صدور قرار جداگانه توسط ضابط دادگستری صالح انجام شود.

اصل سی: اعمال شکنجه توسط هر مأمور دولتی و غیر دولتی و مجازات های بیرحمانه مطلقاً ممنوع است.

اصل سی و یک: در همه پرونده های کیفری متهم از حق داشتن محاکمه سریع و علنی با هیئت منصفه در یک دادگاه بی طرف برخوردار میباشد.

۱. باید به متهم فرصت کامل داده شود تا تمام شهود را مورد بازجویی قرار دهد. وی حق خواهد داشت که برای احضار اجباری شهود از سوی خود با هزینه دولت اقدام کند.
۲. متهم در همه حال حق خواهد داشت که از وکیل شایسته کمک بگیرد؛ اگر متهم توانایی مالی برای استخدام وکیل نداشته باشد، دولت بدون هزینه وکیلی را برای او منصوب خواهد نمود.

اصل سی و دو: هیچ کسی را نباید مجبور کرد که علیه خود شهادت دهد.

۱. اعترافات که زیر اجبار، شکنجه یا تهدید، یا پس از بازداشت یا بازداشت طولانی مدت صورت گرفته باشد، به عنوان مدرک پذیرفته نخواهد شد.
۲. هیچکس نباید در مواردی که تنها دلیل بر ضد او اقرار خودش باشد محکوم یا مجازات شود.

اصل سی و سه: در صورتیکه شخصی پس از دستگیری یا بازداشت تبرئه شود، میتواند بر پایه قانون از دولت برای جبران خسارت شکایت کند.

پارلمان

اصل سی و چهار: پارلمان از دو مجلس به نام های "مجلس نمایندگان" و "مجلس سنا" تشکیل خواهد شد.

اصل سی و پنج: پارلمان بالاترین نهاد نیروی کشور و تنها نهاد قانونگذاری ایران خواهد بود.

اصل سی و شش: دو مجلس از اعضای برگزیده و نمایندگان همه مردم تشکیل خواهد شد.

۱. شمار اعضای سنا شست و دو نفر (۶۲)، دو نفر از هر استان و هر سناتور دارای یک رأی خواهد بود.

۲. هر گونه تغییر در تعداد و مرزهای جغرافیایی استان ها باید با اکثریت دو سوم آرای مجموع اعضای هر دو مجلس نمایندگان و سنا تصویب شود.

۳. بدون در نظر گرفتن شمار استانها، تعداد سنا تورهای انتخاب شده در هر استان نباید بیشتر یا کمتر از دو (۲) باشد

۴. شمار اعضای مجلس نمایندگان به ازای هر سیصد هزار (۳۰۰۰۰۰) ساکن در هر استان یک (۱) نماینده خواهد بود. چنانچه شمار ساکنان یک استان کمتر از سیصد هزار (۳۰۰۰۰۰) باشد، آن استان دست کم یک (۱) نماینده خواهد داشت.

اصل سی و هفت: زنان و مردان شهروند ایران، بدون نظر گرفتن نژاد، قومیت، جنسیت، مذهب، منشاء ملی یا اجتماعی، تولد، وضعیت سیاسی یا هر موقعیت دیگر، که در زمان تصویب این قانون اساسی به سن بیست و پنج (۲۵) برای مجلس نمایندگان، و سی (۳۰) سال برای مجلس سنا رسیده باشند؛ هیچگونه محکومیت جنایی نداشته و در حال حاضر در هیچ یک از شاخه های ارتش، نیروهای مسلح، رده های امنیتی خدمت نمی کنند و دست کم ده سال متوالی بلافاصله پیش از تاریخ انتخابات در ایران سکونت داشته اند، و اجد شرایط نامزدی به ترتیب برای مجلس نمایندگان و مجلس سنا خواهند بود.

روحانیون، از هر دینی که باشند، چه در ردای روحانیت چه در رخت معمولی، حائز شرایط برای نامزدی در مجلس نخواهند بود.

۱. تاریخ و روز انتخابات را قانون تعیین خواهد نمود.

اصل سی و هشت: مدت خدمت هر دوره اعضای مجلس نمایندگان سه (۳) سال خواهد بود. هیچ نماینده منتخبی نباید بیش از دو دوره، رویهمرفته شش (۶) سال خدمت کند.

اصل سی و نه: مدت خدمت هر دوره اعضای مجلس سنا شش (۶) سال و با انتخابات پلکانی در دو (۲) دوره خواهد بود. منطق ایجاد یک سیستم انتخاباتی پلکانی حصول اطمینان برای انتقال آرام در مجلس سنا است.

۱. در نخستین دوره انتخابات مجلس سنا، رویهمرفته سی و یک (۳۱) سناتور (بالاترین رأی در هر استان) برای مدت شش (۶) سال انتخاب می شوند.

۲. در این نخستین دوره انتخابات، کسی که در هر استان در رده دوم تعداد رای قرار گرفته، برای یک دوره سه (۳) ساله انتخاب خواهد شد. بدینگونه، رویهمرفته سی و یک (۳۱) سناتور برای یک دوره سه ساله به مجلس سنا راه خواهند یافت.

در دومین دوره انتخابات که سه سال پس از دوره نخست خواهد بود، هر نفری که در هر استان بیشترین رای را بدست آورد، برای مدت شش (۶) سال انتخاب می شود. این انتخابات میان دوره ای سنا باید همزمان با روز انتخابات مجلس نمایندگان باشد. به این ترتیب، مردم کشور هر سه (۳) سال یکبار به پای صندوقهای رای میروند تا نامزدهایی را برای نیمی (۵۰٪) از کرسی های مجلس سنا و همه کرسی های مجلس نمایندگان برگزینند.

۳. هیچ یک از اعضای مجلس سنا رویهمرفته نباید بیش از دوازده (۱۲) سال خدمت کند.

۴. نمایندگان هر دو مجلس برپایه قانون از خزانه داری کل کشور مبالغ سالانه مناسب دریافت خواهند کرد.

۵. نمایندگان مجلس و سناتور ها در فواصل زمانی مشخص، دستمزد کافی دریافت خواهند کرد که در طول دوره مسئولیت آنها کاهش نخواهد یافت.

۶. هر یک از نمایندگان پارلمان، پس از به پایان رسیدن دوره خدمت، یک مستمری یا بازنشستگی به میزان پنجاه درصد (۵۰٪) آخرین حقوق پایه شان ضرب در شمار سالهای خدمت دریافت خواهند کرد.

۷. همه قوانین وضع شده توسط پارلمان شامل حال همه مردم و همه نمایندگان مجلس و سنا میشود و نمایندگان هم باید از آنها متابعت کنند.

۸. نمایندگان پارلمان از قانون های تصویب شده برای مردم معافیت نخواهند داشت.

۹. نمایندگان پارلمان با عموم مردم برابرند. هیچگونه استثنای معافیت یا گریز از قانون، ضوابط، مقررات، مزایا و حقوقی همچون بازنشستگی، بیمه درمانی و غیره، نباید برای آنها وجود داشته باشد.

اصل چهل: حوزه های انتخاباتی، روش رأی گیری و دیگر موارد پیرامون روش انتخاب اعضای پارلمان را قانون تعیین خواهد کرد.

اصل چهل و یک: هیچ فردی حق عضویت همزمان در هر دو مجلس را ندارد.

۱. هیچ یک از اعضای منتخب مجلس نمایندگان یا سنا تا زمانی که در کرسی خود هست، حق خدمت در هیچ نهاد دولتی را نخواهد داشت.

۲. اعضای برگزیده مجلس نمایندگان و سنا باید استان های مربوطه خود سکونت داشته باشند.

اصل چهل و دو: نمایندگان مجلس نمایندگان و سنا نباید بیرون از پارلمان برای سخن، مناظره یا رأی صادره در درون پارلمان مسئول شناخته شوند.

اصل چهل و سه: جلسه عادی پارلمان هر سال یکبار به گونه همزمان تشکیل می شود.

اصل چهل و چهار: در صورت انحلال مجلس نمایندگان، باید ظرف چهل (۴۰) روز از تاریخ انحلال، انتخابات عمومی اعضای مجلس نمایندگان برگزار شده و پارلمان باید ظرف سی (۳۰) روز از تاریخ انحلال تشکیل شود.

۱. چنانچه مجلس نمایندگان منحل شده باشد، مجلس سنا باید در ظرف ده (۱۰) روز جلسه اضطراری تشکیل دهد.

اصل چهل و پنج: هر مجلس باید جداگانه برای اختلاف های پیرامون صلاحیت اعضا خود به داوری بنشیند. اما برای عدم صلاحیت یک عضو، باید قطعنامه ای تنظیم و بیش از دو سوم تعداد کل نمایندگان آن مجلس به آن رأی دهند.

اصل چهل و شش: هیچ اقدام رسمی در هیچکدام از دو مجلس نمایندگان و سنا نباید انجام گیرد مگر آنکه دست کم شصت درصد (۶۰٪) کل تعداد اعضا در تمامی جلسه حضور داشته باشند.

۱. تمام موضوعات باید در مجلس نمایندگان و سنا با حداقل شصت درصد (۶۰٪) کل اعضا تصمیم گیری شود، مگر در موارد دیگری که در قانون اساسی مقرر شده است.

۲. در صورت برابری رأی ها (۳۱-۳۱) در مجلس سنا برای یک موضوع، معاون رئیس جمهور رأی تساوی شکننده را خواهد داد.

اصل چهل و هفت: گفتگو در مجلس نمایندگان و مجلس سنا علنی است. با این حال، چنانچه دو سوم تمام اعضا قطعنامه ای را در مورد غیر علنی بودن جلسه تصویب کنند، میتوانند یک جلسه محرمانه برگزار کنند.

۱. مجلس نمایندگان و سنا باید صورتجلسه های خود، بجز جلسات محرمانه، را ثبت نمایند. این سوابق باید برای همگان منتشر و پخش و سپس بایگانی شود.

۲. آرای اعضا در مورد هر موضوعی باید در صورتجلسه نوشته شود.

اصل چهل و هشت: مجلس نمایندگان و مجلس سنا رئیس و دیگر مقامات داخلی خود را انتخاب خواهند کرد.

۱. مجلس نمایندگان و مجلس سنا قوانین داخلی مربوط به جلسات خود و انضباط داخلی شان را وضع خواهند کرد و میتوانند اعضا خود را به دلیل رفتار نابهنجار مجازات کنند. با این حال، برای اخراج یک عضو، اکثریت دو سوم یا بیشتر از کل اعضا باید برای یک چنین تصمیمی رای موافق دهند.

اصل چهل و نه: یک لایحه یا یک پیشنهاد پس از تصویب دو مجلس نمایندگان و سنا و امضا رئیس جمهور، قانون میشود.

اصل پنجاه: هر لایحه ای که به تصویب مجلس نمایندگان و سنا رسیده باشد، پیش از تبدیل شدن به قانون به رئیس جمهور ایران تقدیم می شود. اگر مورد تایید رئیس جمهور قرار گیرد، آن را امضا می کند، اما در غیر این صورت، آن را به همراه ایرادات خود به مجلس نمایندگان یا سنا که منشأ آن لایحه بوده است، برمیگرداند، و آنها ایرادات را در روزنامه خود وارد می کنند، و به بررسی دوباره آن می پردازند.

اگر پس از بررسی دوباره، دو سوم آن مجلس با تصویب لایحه موافقت کند، به همراه ایرادات به مجلس دیگر فرستاده می شود و به همین ترتیب دوباره بررسی می شود و در صورت تصویب دو سوم آن مجلس، لایحه تصویب و تبدیل به قانون خواهد شد. در همه این موارد، آرای هر دو مجلس باید با آری و نه تعیین میشود و نامهای موافقان و مخالفان به این لایحه در روزنامه هر مجلس درج میشود. در صورتی که لایحه ای ظرف ده روز (به استثنای روزهای جمعه) پس از تقدیم به رئیس جمهور به مجلس فرستاده نشود، لایحه مزبور قانون تلقی خواهد شد که گویی او آن را امضا کرده است، مگر اینکه تعطیلی پارلمان بازگشت آن را به تعویق انداخته باشد که در آن صورت آن لایحه قانون نخواهد بود.

هر دستور، قطعنامه یا رأیی که ممکن است موافقت مجلس سنا و مجلس نمایندگان برای آن ضروری باشد (به جز پرسشی پیرامون تعطیلی) باید به رئیس جمهور کشور ارائه شود. و پیش از اجرایی شدن آن، به تایید او یا عدم تایید او برسد، که در صورت عدم تایید، باید دوباره توسط رای دو سوم کل نمایندگان مجلس و سنا و طبق قوانین و محدودیتهای مقرر در مورد تصویب یک لایحه، به تصویب برسد.

اصل پنجاه و یک: پیمان های بین المللی باید توسط مجلس نمایندگان و سنا تصویب و توسط رئیس جمهور امضا شود تا معتبر تلقی شوند.

اصل پنجاه و دو: مجلس نمایندگان و سنا می توانند بازجویی و تحقیقاتی را پیرامون دولت انجام دهند و خواستار حضور و شهادت شهود و ارائه اسناد و مدارک شوند.

اصل پنجاه و سه: رئیس جمهور میتواند در هر زمانی در مجلس نمایندگان یا سنا برای گفتگو در باره لوایح حضور پیدا کند.

اختیارات پارلمان

اصل پنجاه و چهار: پارلمان دارای اختیارات زیر میباشد:

۱. وضع و وصول مالیات و عوارض و حقوق گمرکی و تعرفه ها برای پرداخت بدهی ها و تأمین دفاع همگانی و رفاه عمومی ایران. اما همه مالیات ها و عوارض و حقوق گمرکی و تعرفه ها در سراسر ایران باید یکسان باشد.
۲. وام گرفتن به پشتوانه ایران؛
۳. تنظیم پیمان های بازرگانی با کشورهای خارجی و میان استانهای گوناگون کشور؛
۴. ایجاد قانون یکسان شهروندی/تابعیت و قوانین یکسان در باره ورشکستگی در سراسر ایران؛
۵. چاپ پول، ضرب سکه و تنظیم ارزش آن و سکه خارجی و تعیین استاندارد اوزان و مقیاس؛
۶. تعیین مجازات جعل اوراق بهادار و سکه جاری ایران؛
۷. تعیین ساز و کار و مقررات کارساز برای اداره پست؛
۸. ارتقای پیشرفت علم و هنرهای مفید، با تضمین حق انحصاری نویسندگان و مخترعان برای نوشته ها و اکتشافات مربوطه برای مدت محدود؛
۹. تشکیل دادگاه های پایین تر از دیوان عالی کشور؛
۱۰. تعریف و مجازات دزدی دریایی و جنایات مرتکبه در دریاها و آزاد و جرایم علیه قانون ملل؛
۱۱. اعلان جنگ؛
۱۲. وضع همه قانون هایی که برای اجرای اختیارات فوق لازم و مناسب است و دیگر اختیاراتی که در این قانون اساسی به دولت ایران یا هر يك از ادارات و مأمورین آن واگذار شده است؛
۱۳. معاون رئیس جمهور ایران رئیس مجلس سنا خواهد بود ولی حق رای ندارد مگر اینکه آرای مجلس سنا به گونه برابر تقسیم شده باشد.
۱۴. مجلس سنا دیگر مقامات خود و همچنین یک رئیس موقت در غیاب معاون رئیس جمهور را انتخاب خواهد کرد؛
۱۵. تنها مجلس نمایندگان اختیار استیضاح را خواهد داشت؛
۱۶. رئیس جمهور، معاون رئیس جمهور و همه مأموران دولتی ایران در صورت استیضاح و محکوم شدن به خیانت، رشوه گیری یا دیگر جرایم و جنحه های سنگین از سمت خود برکنار خواهند شد؛

۱۷. باز بررسی پیرامون استیضاح در کمیته دادگستری مجلس نمایندگان آغاز خواهد شد. آن کمیته نشستهایی برای بررسی، گردآوری اسناد و مدارک، و شنیدن شهادت افراد در باره مطالب مورد تحقیق برگزار می کند. همچنین یک وکیل اقلیت وجود خواهد داشت که پاسدار منافع حزبی است که اکثریت پارلمان را در کنترل ندارد.

۱۸. شهود توسط وکیل کمیته دادگستری، وکیل اقلیت و هر یک از اعضای کمیته دادگستری مجلس بازجویی می شوند. این کمیته مواد استیضاح را تدوین می کند که می تواند شامل چند اتهام باشد. کمیته به مواد استیضاح رأی می دهد و نتایج رأی گیری به همه مجلس نمایندگان گزارش می شود تا در مورد این موضوع بحث و رأی گیری کند و مواد استیضاح را که ممکن است تغییر کند و یا تغییر نکند، به رأی بگذارد. در صورت تصویب مواد استیضاح، موضوع برای محاکمه به مجلس سنا فرستاده می شود.

دادرسی استیضاح

اصل پنجاه و پنج: محاکمه در سنا توسط "مدیران" مجلس نمایندگان و با کمک وکلای به کار گرفته شده برای پیگیری پرونده استیضاح انجام می شود. همه اعضا مجلس سنا به عنوان اعضا هیئت منصفه حضور خواهند داشت. سپس سنا مطلب را به شور میگذارد و هر سناتور یا برای مجرمیت رئیس جمهور و برکناری او از سمت خود یا در مخالفت با محکومیت رأی میدهد. اگر بیش از دو سوم همه اعضا به محکومیت رأی دهند، رئیس جمهور از سمت خود برکنار می شود. سناتوری که حضور داشته ولی رأی ممتنع داده، در واقع علیه محکومیت رأی می دهد.

۱. تنها مجلس سنا قدرت محاکمه همه استیضاح ها را خواهد داشت. هنگامی که سنا به هدف استیضاح نشست برگزار میکند، سنا تورها باید سوگند وفاداری به قانون اساسی یاد کنند. هنگام محاکمه رئیس جمهور ایران، رئیس دیوان عالی کشور ریاست دادگاه را خواهد داشت. هیچ شخصی بدون موافقت دو سوم کل اعضا محکوم نخواهد شد.

۲. حکم در موارد استیضاح نباید فراتر از برکناری از مقام و سلب صلاحیت برای تصدی و برخورداری از هر مقام افتخار آمیز، اعتمادی یا منفعتی باشد، اما فرد محکوم شده با این وجود برپایه قانون مسئول بوده و مشمول کیفر خواست، محاکمه، قضاوت و مجازات خواهد بود.

اختیاراتی که پارلمان ندارد

اصل پنجاه و شش: هیچ قانون محرومیت از حقوق مدنی و یا قانونی که عطف به ما سبق شود نباید وضع شود.

۱. هیچ مقرر بازرگانی یا عوارض بندری و مرزهای زمینی نباید موجب ارجحیت استانی به استان دیگر شود. همچنین کشتی ها و وسایل نقلیه بهنگام ورود یا خروج از یک استان نباید هیچگونه عوارض و مالیاتی بپردازند.

۲. هیچ پولی نباید از خزانه کشور برداشت شود مگر در نتیجه اعتبارات مقرر در قانون. یک صورت منظم از دریافتی ها و هزینه های کل کشور باید گاه به گاه منتشر شود.
۳. هیچ فردی که مقامی دولتی یا وابسته به دولت دارد، نباید هیچ گونه هدیه، پاداش، مقام، یا عنوان از هر نوع را بپذیرد.

شایستگی برای بدست آوردن مقام ریاست جمهوری

اصل پنجاه و هفت: زنان و مردان شهروند ایرانی بدون در نظر گرفتن نژاد، دین، رنگ پوست، اصل و نسب، قومیت، جنسیت، موقعیت اجتماعی یا سیاسی یا دیگر موقعیت ها در زمان تصویب این قانون اساسی، که به سن سی و پنج (۳۵) رسیده اند، سابقه محکومیت کیفری ندارند، و برای دست کم ده (۱۰) سال پیوسته پیش از انتخابات در ایران زیسته اند، شایسته نامزدی برای مقام ریاست جمهوری هستند. روحانیون و رهبران دینی از هر دین و آیینی، چه در لباس روحانیت چه در رخت معمولی، حائز شرایط برای نامزدی برای ریاست جمهوری نخواهند بود.

۱. دوره خدمت بعنوان رئیس جمهور شش (۶) سال می باشد. هیچ رئیس جمهوری نباید بیش از دو دوره، رویهمرفته دوازده (۱۲) سال، چه پیوسته و چه غیر پیوسته خدمت کند.
۲. تاریخ و روز انتخابات را قانون تعیین خواهد نمود.
۳. رئیس جمهور در فواصل زمانی مشخص، دستمزد کافی دریافت خواهد کرد که در طول دوره مسئولیتش کاهش نخواهد یافت.
۴. پس از به پایان رسیدن دوره خدمت، رئیس جمهور یک مستمری یا بازنشستگی به میزان پنجاه درصد (۵۰٪) آخرین حقوق پایه اش دریافت خواهد کرد.

وظایف رئیس جمهور

اصل پنجاه و هشت: رئیس جمهور باید:

۱. پیمان های بین المللی را به سرانجام رسانده و به تایید مجلس سنا برساند.
۲. لایحه های قانونی را توشیح کرده یا آنها را وتو (رد) کند.
۳. نماینده ملت در گفتگو با کشورهای خارجی باشد.
۴. قانون هایی را که به تصویب پارلمان رسیده و توشیح شده است، به اجرا بگذارد.
۵. در هنگام جنگ فرماندهی کل قوا را بدست گیرد.

۶. نیروها را برای حفاظت ملت در برابر حمله فراخواند.
۷. پیشنهاد هائی را برای تصویب به پارلمان بفرستد.
۸. میزبان مهمانان رسمی خارجی کشور باشد.
۹. کشورهای خارجی را به رسمیت بشناسد.
۱۰. با تایید مجلس سنا به افراد عفو اعطا کند.
۱۱. نامزدی اعضاء کابینه خود و قضات دیوان عالی کشور و دیگر مقامات رسمی بلندپایه را برای تایید به مجلس سنا بفرستد.
۱۲. سفیران کشور را با تایید مجلس سنا منصوب کند.
۱۳. مدافع بالاترین منافع ملت باشد.

کابینه دولت

اصل پنجاه و نه: قوه مجریه در دست کابینه خواهد بود.

اصل شست: کابینه متشکل از هیأت وزیران و رئیس جمهور است که رئیس آن خواهد بود. رئیس جمهور باید نامزدهای کابینه خود را برای تصویب به سنا بفرستد.

۱. رئیس جمهور و بیشترین اعضاء کابینه باید غیرنظامی باشند.
۲. هیأت وزیران در اعمال قوه مجریه در برابر مجلس مسئولیت جمعی خواهند داشت.
۳. رئیس جمهور می تواند وزیران کابینه خود را به خواست خود برکنار کند.

اصل شست و یک: در صورت خالی شدن پست ریاست جمهوری، معاون رئیس جمهور به عنوان رئیس جمهور سوگند یاد می کند. رئیس جمهور جدید که سوگند یاد کرده، یک معاون ریس جمهور جدید را منصوب خواهد کرد.

اصل شست و دو: رئیس جمهور به نمایندگی از کابینه، لوایحی را به پارلمان ارائه داده و گزارشهای کلیات امور کشور و روابط خارجی را به مجلس تقدیم میکند و بر بخشهای گوناگون اداری دولتی کنترل و نظارت دارد. رئیس جمهور هر ساله در جلسه مشترک مجلس حضور یافته و برنامه های سال آینده خود را ارائه می کند.

اصل شست و سه: هیأت وزیران علاوه بر سایر وظایف عمومی اداری، کارهای زیر را انجام می دهد:

۱. قانون را صادقانه به اجرا درآورده و امور کشور را اداره میکند،
۲. اداره شاخه های گوناگون غیر نظامی و غیر قضایی و غیر مقننه دولت بر پایه معیارهای تعیین شده توسط قانون.
۳. تهیه بودجه و ارائه سالانه آن به پارلمان برای تصویب.
۴. برای اجرای مفاد این قانون اساسی و قانون های دیگر، دستورهای اداری صادر میکند. اما نمی تواند احکام کیفری را در این گونه دستورها جای دهد، مگر اینکه توسط این قانون ها مجاز شده باشد.

اصل شست و چهار: وزیران کابینه در مدت تصدی خود نمیتوانند بدون موافقت مجلس مورد پیگرد قانونی قرار گیرند. ولی حق انجام چنین کاری بوسیله این اصل مختل نمی شود.

دادگستری

اصل شست و پنج: همه قدرت دادگستری در دست دیوان عالی کشور و دادگاه های رده پایین تر، که بر پایه قانون تشکیل شده اند، میباشد.

۱. هیچ دادگاه فوق العاده ای نباید پایه گذاری شود و به هیچ ارگان یا نهادی از قوه مجریه قدرت نهایی قضایی داده نمیشود.
۲. همه قضات در اعمال وجدان خود مستقل بوده و فقط ملزم به این قانون اساسی و قوانین خواهند بود.

دیوان عالی کشور

اصل شست و شش: دیوان عالی کشور بالا ترین دادگاه کشور برای رسیدگی به همه پرونده ها و اختلافات ناشی از قانون اساسی یا قوانین کشور است.

۱. دیوان عالی کشور بعنوان داور نهایی قانون، وظیفه دارد انجام اجرای وعده برابری همگان در برابر قانون را برای مردم ایران تضمین کند و همچنین به عنوان نگهبان و مفسر قانون اساسی نیز عمل میکند.
۲. دیوان عالی کشور آخرین مرجعی است که صلاحیت تشخیص همخوان بودن یا نبودن قانون ها، دستورها، آیین نامه ها یا اعمال رسمی با قانون اساسی را دارد.
۳. دیوان عالی کشور مرکب از یک رئیس و هشت قاضی وابسته است. رئیس دیوان عالی کشور با رای اکثریت دو سوم کل قضات دیوان عالی کشور انتخاب می شود.

۴. شمار اعضای دیوان عالی کشور فقط با رای اکثریت سه چهارم (۷۵٪) مجموع مجلس سنا قابل تغییر است.

۵. اختیار انتصاب قضات با رئیس جمهور ایران است و انتصابات با تایید مجلس سنا انجام می شود.

اصل شست و هفت: قضات جز با استیضاح برکنار نمی شوند مگر اینکه از نظر قضایی اعلام گردد که از لحاظ روانی یا جسمی برای انجام وظایف رسمی ناتوان هستند.

۱. هیچ اقدام انضباطی نباید علیه قضات توسط هیچ دستگاه دولتی یا دفتر اجرایی انجام گیرد.

۲. روند استیضاح همان روندی است که در ماده مربوط به استیضاح رئیس جمهور تصریح شده است.

۳. قضات دیوان عالی کشور با رسیدن به سن هشتاد (۸۰) سن بازنشسته می شوند.

اصل شست و هشت: قضات دادگاه های فدرال توسط رئیس جمهور و با تایید سنا منصوب می شوند. سنا دوازده (۱۲) ماه فرصت دارد تا نامزدها را تأیید کند، در غیر این صورت قاضی نامزد شده توسط رئیس جمهور به قضاوت دادگاه مربوطه منصوب می شود.

۱. همه قاضی ها برای مدت ده (۱۰) سال با امکان انتصاب مجدد در سمت خود منصوب میشوند، مشروط بر اینکه با رسیدن به هشتاد (۸۰) سن بازنشسته شوند.

۲. قاضی های دیوان عالی و همچنین قاضی های دادگاه های فدرال در فواصل زمانی مشخص، دستمزد کافی دریافت خواهند کرد که در طول دوره مسئولیت آنها کاهش نخواهد یافت.

۳. قضات دیوان عالی کشور و دادگاه های فدرال پس از پایان خدمت، مستمری/بازنشستگی دریافت خواهند کرد که مبلغ آن پنجاه درصد (۵۰٪) آخرین حقوق آنها خواهد بود.

امور مالی

اصل شست و نه: اداره امور مالی ملی همانگونه که مجلس تعیین می کند انجام می شود.

اصل هفتاد: در آغاز بودجه باید توسط رئیس جمهور به مجلس نمایندگان ارائه شود.

۱. در بررسی بودجه، زمانی که سنا تصمیمی متفاوت از تصمیم مجلس نمایندگان می گیرد، باید آن را به مجلس نمایندگان بازگرداند تا نمایندگان حل اختلاف دو مجلس با گفتگو موارد مورد اختلاف را بررسی و حل کنند.

اصل هفتاد و یک: هیچ گونه مالیات جدیدی اعمال نشده و مالیات های موجود اصلاح نمیشود مگر به موجب قانون یا تحت شرایطی که قانون مقرر می کند.

اصل هفتاد و دو: بدون تصویب پارلمان نباید هیچ پولی هزینه شده یا کشور را دچار تعهد مالی کرد.

اصل هفتاد و سه: برای رفع نواقص پیش بینی نشده در بودجه، میتوان صندوق ذخیره ای را با تصویب پارلمان بوجود آورد که از آن به مسئولیت هیئت وزیران هزینه شود.

۱. هیأت وزیران باید برای هر پرداختی از صندوق ذخیره پارلمان موافقت بگیرد.

اصل هفتاد و چهار: هیچ گونه وجوه نقدی ملی یا اموال نباید برای استفاده، به نفع یا برای نگهداری موسسات، بنیاد یا انجمنهای مذهبی، یا برای مؤسسه نیکوکاری، آموزشی یا خیریه ای که در کنترل مقامات دولتی نباشد، مصرف یا تخصیص داده شود.

۱. هیچ بند بودجه ای که به تصویب پارلمان رسیده به منظوری جز آنچه که به طور خاص تصویب شده است نباید هزینه شود. هر مقدار بودجه مازاد یا استفاده نشده ای از بودجه دولت که برای امر خاصی تخصیص داده شده بوده است، باید به مجلس برگردانده شود تا برای منظور دیگری تخصیص و تصویب شود.

اصل هفتاد و پنج: حسابهای نهایی هزینهها و درآمدهای کشور باید سالانه توسط هیأت محاسبات مورد حسابرسی قرار گرفته و توسط هیأت دولت به همراه صورت حسابرسی سال مالی مزبور بلافاصله پس از آن سال مالی به پارلمان داده شود.

۱. تشکیلات و صلاحیت هیأت حسابرسی را قانون معین خواهد کرد.

اصل هفتاد و شش: هیأت وزیران باید در فواصل زمانی معین و دست کم سالیانه، وضعیت مالی کشور را به پارلمان و مردم گزارش دهد.

خودگردانی استانی/ محلی

اصل هفتاد و هفت: مقررات مربوط به تشکیلات و عملکرد دستگاههای دولتی استانی طبق اصل حاکمیت محلی به موجب قانون معین خواهد شد.

اصل هشتاد و هشت: دستگاههای دولتی استانی باید مجامعی همچون مجلس نمایندگان و مجلس سنای استانی را به عنوان ارکان مشورتی خود تشکیل دهند.

۱. همه اعضای قوه قانونگذاری، دادگستری و اجرایی استان ها مطابق این قانون اساسی با رأی مستقیم مردم در استان های خود انتخاب می شوند.

اصل هفتاد و نه: موسسات دولتی استانی حق دارند اموال، امور و اداره های خود را اداره کنند و مقررات خود را در چارچوب قانون وضع کنند.

اموری که در اختیار استانها نیست

اصل هشتاد: هیچ استانی نباید پیمان، اتحاد یا کنفدراسیون منعقد کند؛ پول چاپ کرده، سکه ضرب کرده یا اسناد اعتباری صادر کند؛ چیزی جز پول و سکه طلا و نقره رایج کشور را برای پرداخت بدهی بکار برد؛ قانون محرومیت از حقوق مدنی یا قانونی که عطف به ما سبق شود یا به تعهدات قراردادهای لطمه می زند، وضع کند، یا لقب به کسی اعطا کند.

۱. هیچ استانی نباید بدون موافقت پارلمان هیچ گونه تعرفه یا عوارضی بر واردات یا صادرات وضع کند، مگر آنچه که برای اجرای قوانین بازرسی آن استان کاملاً ضروری باشد. و درآمد خالص همه عوارض و تعرفه هایی که هر استان بر واردات یا صادرات وضع میکند، برای استفاده خزانهداری ایران خواهد بود؛ و همه این قوانین مشمول بازرگاری و کنترل پارلمان خواهد بود.

۲. هیچ استانی نباید بدون موافقت پارلمان، تعرفه تناژی (وزن) وضع کرده، نیرو یا کشتیهای جنگی در زمان صلح نگه داشته، با استان دیگری یا با قدرت خارجی پیمان و قرارداد بسته، یا در جنگ شرکت کند، مگر اینکه واقعاً اشغال شده یا در خطر قریب الوقوع اشغال است که تأخیر در اقدام را بر نمی تابد.

اصلاحات

اصل هشتاد و یک: اصلاحات این قانون اساسی با رأی موافق سه چهارم (۷۵٪) یا بیشتر از مجموع اعضای مجلس نمایندگان و سنا به پیشنهاد پارلمان آغاز شده و سپس برای تصویب به تمام استان ها برای تصویب تقدیم میشود که مستلزم رأی مثبت سه چهارم (۷۵٪) کل استانها در یک همه پرسی ویژه مطابق قانون اساسی است.

۱. اصلاحات پس از تصویب باید فوراً توسط رئیس جمهور به نام مردم به عنوان بخشی جدایی ناپذیر از این قانون اساسی اعلام شود.

قانون عالی

اصل هشتماد و دو: این قانون اساسی عالی ترین قانون ملت ایران است و هیچ قانون و فرمان و حکم ریاست جمهوری یا سایر مصوبات دولت یا قسمتی از آن که برخلاف مفاد این قانون باشد، و جاهت قانونی و اعتبار نخواهد داشت.

۱. همه پیمانهای بین المللی باید منطبق با این قانون اساسی باشد، در غیر این صورت دولت منتخب جدید باید در آن تجدید نظر کند.

اصل هشتماد و سه: رئیس جمهور و نیز اعضای کابینه، نمایندگان پارلمان، قضات و دیگر مقامات دولتی موظفند به این قانون اساسی احترام گذارده و آنرا پشتیبانی و تایید کنند.

مقررات و تدارکات تکمیلی

اصل هشتماد و چهار: این قانون اساسی باید بلافاصله توسط دولت موقت اجرا شود.

۱. تصویب قوانین لازم برای اجرای این قانون اساسی، انتخاب اعضای مجلس سنا و مجلس نمایندگان و تشریفات تشکیل مجلس و سایر تشریفات مقدماتی لازم برای اجرای این قانون اساسی میتواند در ظرف شش (۶) ماه توسط دولت موقت به اجرا گذارده شود.

پایان پیش نویس

فهرست

۱	زن، زندگی، آزادی- پیشنویس پیشنهادی دو قانون اساسی برای ایران آزاد
۲	پیش نویس پیشنهادی قانون اساسی آینده ایران بر پایه جمهوری
۲	دیباجه
۲	قانون اساسی به شیوه جمهوری
۲	اصل یک: زبان همبستگی ایرانیان
۲	اصل دو: پرچم ایران
۳	حقوق و وظایف مردم
۳	شایستگی برای رای دادن
	اصل سه: شایستگی برای رای دادن: همه شهروندان ایرانی
	که به سن هیجده (۱۸) سال رسیده باشند و مجکومیت کیفری نداشته
۳	باشند، میتوانند در انتخابات رای دهند.
۳	اصل چهار: شرایط لازم برای شهروند ایرانی بودن را قانون معین خواهد ساخت.
۳	اصل پنج: مردم را نباید از برخورداری از اصول حقوق بشر محروم کرد.
۳	اصل شش: آزادی ها و حقوق تضمین شده برای مردم...
۳	اصل هفت: تک تک مردم باید بعنوان یک فرد و یک انسان مورد احترام قرار گیرند.
۳	اصل هشت: همه مردم در برابر قانون برابرند
	اصل نه: مردم دارای حق غیر قابل انکار در انتخاب و برکناری مسئولان و برگزیدگان
۴	خود هستند.
۴	اصل ده: هر فرد باید حق دادخواست مسالمت آمیز...
۴	اصل یازده: هر شخصی میتواند بر پایه قانون... شکایت کند.
۴	اصل دوازده: هیچ فردی را نباید به هیچ شکلی در اسارت نگاه داشت.
۴	اصل سیزده: آزادی اندیشه و وجدان نباید زیر پا گذارده شود.
۴	اصل چهارده: آزادی دینی برای همگان تضمین شده است.
۴	اصل پانزده: آزادی گردهم آیی، تشکیل انجمن ها ... تضمین شده است.
۵	اصل شانزده: هر فرد باید این آزادی را داشته باشد که زیستگاه خود و شغل...
۵	اصل هفده: آزادی رسانه ها و مطبوعات تضمین شده است.
۵	اصل هیجده: آزادی علمی و آکادمیک تضمین شده است.
۵	اصل نوزده: از دواج فقط بر اساس رضایت زن و مرد بوده...
۵	اصل بیست: همه مردم حق دارند از آموزش برابر برخوردار شوند.
۵	اصل بیست و یک: همه مردم حق و وظیفه دارند که کار کنند.
۶	اصل بیست و دو: حق مالکیت یا داشتن دارایی از تعرض مصون است.
۶	اصل بیست و سه: مردم طبق قانون مشمول مالیات خواهند بود.
۶	اصل بیست و چهار: هیچ شخصی را نمی توان از زندگی یا آزادی محروم کرد
۶	اصل بیست و پنج: هیچکس نباید از حق دسترسی به دادگاه محروم شود.
۶	اصل بیست و شش: هیچ شخصی را نمی توان دستگیر کرد مگر...
۶	اصل بیست و هفت: هیچ کسی را نمی توان بدون دادن آگاهی...بازداشت کرد
۶	اصل بیست و هشت: حق حمایت در برابر بازداشت...تنها ... تعلیق خواهد شد.
۷	اصل بیست و نه: حق همه افراد برای ایمن بودن ...خانه خود...
۷	اصل سی: اعمال شکنجه ... مطلقاً ممنوع است.
	اصل سی و یک: در همه پرونده های کیفری متهم از حق داشتن محاکمه
۷	سریع و علنی با هیئت منصفه در یک دادگاه بی طرف برخوردار میباشد.
۷	اصل سی و دو: هیچ کسی را نباید مجبور کرد که علیه خود شهادت دهد.

- اصل سی و سه: در صورتیکه شخصی پس از دستگیری... تیرئه شود، میتواند ... از دولت برای جبران خسارت شکایت کند.
- ۷ پارلمان
- اصل سی و چهار: پارلمان از دو مجلس به نام های "مجلس نمایندگان" و "مجلس سنا" تشکیل خواهد شد.
- ۷
- اصل سی و پنج: پارلمان بالاترین نهاد قانونگذاری ایران خواهد بود
- ۷
- اصل سی و شش: دو مجلس از اعضای برگزیده و نمایندگان همه مردم تشکیل خواهد شد.
- ۸
- اصل سی و هفت: زنان و مردان شهروند ایران، بدون نظر گرفتن نژاد، قومیت، جنسیت، مذهب، منشاء ملی یا اجتماعی، تولد، وضعیت سیاسی یا هر موقعیت دیگر... واجد شرایط برای نامزدی برای مجلس نمایندگان و مجلس سنا خواهند بود.
- ۸
- اصل سی و هشت: مدت خدمت هر دوره اعضای مجلس نمایندگان سه (۳) سال خواهد بود.
- ۸
- اصل سی و نه: مدت خدمت هر دوره اعضای مجلس سنا شش (۶) سال
- ۸
- اصل چهل: حوزه های انتخاباتی، روش رأی گیری ... را قانون تعیین میکند
- ۹
- اصل چهل و یک: هیچ فردی حق عضویت ... در هر دو مجلس را ندارد.
- ۹
- اصل چهل و دو: نمایندگان مجلس نمایندگان و سنا نباید بیرون از پارلمان برای سخن ... در درون پارلمان مسئول شناخته شوند.
- ۱۰
- اصل چهل و سه: جلسه ... پارلمان هر سال همزمان تشکیل می شود.
- ۱۰
- اصل چهل و چهار: در صورت انحلال مجلس نمایندگان، باید ظرف چهل (۴۰) روز از تاریخ انحلال، انتخابات عمومی ... برگزار
- ۱۰
- اصل چهل و پنج: هر مجلس باید جداگانه برای اختلاف های پیرامون صلاحیت اعضا خود به داورى بنشیند.
- ۱۰
- اصل چهل و شش: هیچ اقدام رسمی در ... دو مجلس نمایندگان و سنا نباید انجام گیرد مگر آنکه ... شصت درصد (۶۰٪) کل تعداد اعضا در تمامی جلسه حضور داشته باشند.
- ۱۰
- اصل چهل و هفت: گفتگو در مجلس نمایندگان و مجلس سنا علنی است
- ۱۰
- اصل چهل و هشت: مجلس نمایندگان و سنا رئیس... خود را انتخاب خواهند کرد.
- ۱۱
- اصل چهل و نه: یک لایحه یا یک پیشنهاد پس از تصویب دو مجلس و امضا رئیس جمهور، قانون میشود.
- ۱۱
- اصل پنجاه: هر لایحه ای که به تصویب مجلس نمایندگان و سنا رسیده باشد، پیش از تبدیل شدن به قانون به رئیس جمهور تقدیم می شود
- ۱۱
- اصل پنجاه و یک: پیمان های بین المللی باید توسط مجلس نمایندگان و سنا تصویب و توسط رئیس جمهور امضا شود.
- ۱۱
- اصل پنجاه و دو: مجلس نمایندگان و سنا می توانند بازجویی و تحقیقاتی را پیرامون دولت انجام دهند...
- ۱۱
- اصل پنجاه و سه: رئیس جمهور میتواند در هر زمانی در مجلس نمایندگان یا سنا برای گفتگو در باره لوایح حضور پیدا کند.
- ۱۲
- اختیارات پارلمان
- ۱۲
- اصل پنجاه و چهار
- دادرسی استیضاح
- ۱۳
- اصل پنجاه و پنج: محاکمه در سنا توسط "مدیران" مجلس نمایندگان...
- ۱۳
- اختیاراتی که پارلمان ندارد
- ۱۳
- اصل پنجاه و شش: هیچ قانون محرومیت از حقوق مدنی و یا قانونی که

- عطف به ما سبق شود نباید وضع شود. ۱۳
شایستگی برای بدست آوردن مقام ریاست جمهوری
اصل پنجاه و هفت: زنان و مردان شهروند ایرانی بدون در نظر گرفتن نژاد... ۱۳
وظایف رئیس جمهور ۱۴
اصل پنجاه و هشت ۱۴
کابینه دولت ۱۵
پنجاه و نه: قوه مجریه در دست کابینه خواهد بود. ۱۵
اصل شست: کابینه متشکل از هیأت وزیران و نخست وزیر است ۱۵
اصل شست و یک: در صورت خالی شدن پست ریاست جمهوری، معاون رئیس
جمهور به عنوان رئیس جمهور سوگند یاد میکند. ۱۵
اصل شست و دو: رئیس جمهور به نمایندگی از کابینه، لوایحی
را به پارلمان ارائه... ۱۵
اصل شست و سه: هیأت وزیران افزون بر سایر وظایف... ۱۶
اصل شست و چهار: وزیران کابینه در مدت تصدی خود نمیتوانند بدون موافقت
مجلس مورد پیگرد قانونی قرار گیرند. ۱۶
دادگستری
اصل شست و پنج: همه قدرت دادگستری در دست دیوان عالی کشور ۱۶
دیوان عالی کشور ۱۶
اصل شست و شش: دیوان عالی کشور بالا ترین دادگاه کشور ۱۶
اصل شست و هفت: قضات جز با استیضاح برکنار نمی شوند مگر... ۱۷
اصل شست و هشت: قضات دادگاه های فدرال توسط رئیس جمهور نامزد... ۱۷
امور مالی
اصل شست و نه: اداره امور مالی ملی همانگونه که پارلمان تعیین می کند
انجام می شود. ۱۷
اصل هفتاد: بودجه باید توسط رئیس جمهور به مجلس نمایندگان ارائه شود. ۱۷
اصل هفتاد و یک: هیچگونه مالیات جدید اعمال نشده و ... مگر ۱۸
اصل هفتاد و دو: نباید بدون تصویب پارلمان هیچ پولی هزینه شود ۱۸
اصل هفتاد و سه: صندوق ذخیره ۱۸
اصل هفتاد و چهار: هیچ گونه وجوه نقدی ملی یا اموال نباید برای استفاده، به نفع
یا برای نگهداری موسسات، بنیاد یا انجمنهای مذهبی... ۱۸
اصل هفتاد و پنج: حسابهای نهایی هزینهها و درآمدهای کشور باید سالانه
توسط هیأت محاسبات مورد حسابرسی قرار گرفته... ۱۸
اصل هفتاد و شش: هیأت وزیران باید در فواصل زمانی معین و دست کم
سالانه، وضعیت مالی کشور را به پارلمان و مردم گزارش دهد. ۱۸
خودگردانی استانی/ محلی ۱۸
اصل هفتاد و هفت: مقررات مربوط به تشکیلات و عملکرد دستگاههای
دولتی استانی طبق اصل حاکمیت محلی به موجب قانون معین خواهد شد. ۱۸
اصل هفتاد و هشت: دستگاههای دولتی استانی باید مجامعی همچون مجلس
نمایندگان و مجلس سنای استانی را به عنوان ارکان مشورتی خود تشکیل دهند. ۱۹
اصل هفتاد و نه: موسسات دولتی استانی حق دارند اموال، امور و اداره های
خود را اداره کنند و مقررات خود را در چارچوب قانون وضع کنند. ۱۹
اموری که در اختیار استانها نیست
اصل هشتاد: هیچ استانی نباید پیمان، اتحاد یا کنفدراسیون منعقد کند.
اصلاحات ۱۹
اصل هشتاد و یک: اصلاحات این قانون اساسی با رأی موافق سه چهارم
(۷۵٪) یا بیشتر از مجموع اعضای مجلس نمایندگان و سنا... ۱۹

قانون عالی

- ۲۰ اصل هشتاد و دو: این قانون اساسی عالی ترین قانون ملت ایران است...
اصل هشتاد و سه: رئیس جمهور، و اعضای کابینه، نمایندگان پارلمان،
قضات و دیگر مقامات دولتی موظفند به این قانون اساسی احترام گذارده
و آنرا پشتیبانی و حفاظت کنند.
مقررات و تدارکات تکمیلی
۲۰ اصل هشتاد و چهار: این قانون اساسی باید بلافاصله توسط دولت موقت اجرا شود.
پایان پیشنویس